

Kipro lietuvių bendruomenė ir jos istorinis penkmetis

Sakoma, kad besikuriantiems svetur svarbiausia aplinka ir sąlygos, į kurias jie patenka. Matyt, rytų Viduržemio regiono valstybėje, Kipro respublikoje, jos buvo itin palankios, kad pamažu, bet nuosekliai ir užtikrintai joje įsikūrė ir toliau auga lietuvių bendruomenė. Pirmieji lietuviai čia atvyko dar iki paskelbiant Lietuvos nepriklausomybę, o dabar tautiečiai gali pasididžiuoti gausia, organizuota ir jau savo penkmetį atšventusia Kipro lietuvių bendruomene (KiLB). Organizuotai bendruomenės veiklai atsirasti darė įtaką daugybė faktorių, vienas iš kurių - noras telktis, suvokti save kaip lietuvių diasporą pasaulyje ir tapti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės dalimi.

Dalia STAPONKUTĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Lietuviai Kipre visados turėjo kuo geriausią reputaciją

Kipras... Atrodytų, tokia nedidelė valstybė sala Viduržemio jūros rytuose, o kokia stipri jos trauka, skatinanti kurtis, dirbti ir gyventi įvairiausių tautybių žmones. Toji trauka, regis, teikia šiai nedidelei valstybei galios ir paslapties. Tautų sankirtų taškai globalizacijos laikais vilioja žmones, ypač jaunos. Ir jei jau kuriasi vieni, tai norisi pabandyti ir kitiems? Kipro respublikoje šiandien, be vietinės graikų, gyvena dar apie pusšimtis užsieniečių bendruomenių: nuo Skandinavijos tautų iki Rytų Europos, nuo tolimosios Azijos iki Artimųjų Rytų, nuo Afrikos iki Pietų Amerikos. Štai šalia jų, dar iki paskelbiant Lietuvos nepriklausomybę, kasmet pamažu lipdėsi, didėjo, augo, brendo lietuvių bendruomenė. Kipre, beje, ji

visados turėjo kuo geriausią reputaciją, o tai, kaip žinia, nėra paprasta ir retai pasitaiko. Iš pradžių bendruomenė buvo visai maža, iki dešimties žmonių, ir veikė labiau kaip šeima, kurios nariai vienas kitam padeda varge ir džiaugsme – tai buvo romantiškoji lietuvių Kipre epocha; o vėliau, pasikeitus Europos Sąjungos sudėčiai ir gausiam lietuvių būriui atvykus į Kiprą dirbti vidutinės ir aukštesnės kvalifikacijos darbus tarptautinėse firmose, tautiečiai nesusidurdavo su aštriomis socialinėmis problemomis, konfliktais arba mokėdavo juos išspręsti.

Graikijos ir Kipro lietuviai Atėnuose. 2017 m. Bendruomenės archyvo nuotr.

Pirmieji organizuotos lietuvių bendruomenės daigai saloje

Apie 2010-uosius, kai lietuvių būrys pagausėjo tiek, kad lietuvių kalbą nesunkiai galėdavai išgirsti gatvėje ar paplūdimyje, pradėjo dygti ir pirmieji organizuotos bendruomenės daigai. Jau tada Kipro lietuviai būrėsi į bendruomenes pagal gyvenamąsias vietas ir socialiniuose tinkluose svarstė galimybes steigti savaitgaliais veikiančią lietuvių mokyklą, lietuvių „žvaigždžių“ koncertų Kipre perspektyvas ir visa kita, kas padėtų susiburti ir artimiau pažinti vieniems kitus. Vienas tokių koncertų įvyko Limasojuje 2012 metais, sutikus koncertuoti

populiariam ir visų mylimam dainininkui Andriui Mamontovui. Kuo garsiau tą vakarą dainavo Mamontovas, tuo stipriau šurmuliavo vienas kito išsiilgę ir gausiai į koncertą suplaukę Kipro lietuviai. Tais pačiais metais lietuvius subūrė ir diplomatinių santykių tarp Kipro ir Lietuvos užmezgimo dvidešimtmetis bei šia proga Lietuvos garbės konsulo surengtas priėmimas sostinėje Nikosijoje. Lietuviai Kipre gali pasigirti labai atsidavusiu bendruomenei garbės konsulu – o tai nemenka paspartis bet kuriai bendruomenei užsienio šalyje. Įdomios įvairovės Kipro lietuvių bendruomenei suteikdavo tautiečiai atvykstantys į Kiprą iš „trečiosios šalies“ (verslininkai, studentai, turizmo agentai ir kt.), kaip sakoma, net neužsukę namo, nes privačiame Kipro sektoriuje galima įsidarbinti (ir net studijuoti) nekalbant valstybine graikų kalba, tačiau mokant anglų kalbą.

Kipro ir Ukrainos bendruomenių protestai Kipre. 2022 m. Bendruomenės archyvo nuotr.

Darbdaviai Kipre vertina lietuvius

Lietuviai Kipre visad garsėjo kaip gerai prisitaikantys ir drausmingi, galintys dirbti platesnio profilio darbus specialistai, išradingi, geranoriški ir, beje,

sportiškai. Tai justi ir iš Kipro lietuvių nuotraukų, kuriomis jie dalinasi ne tik viešai, bet ir asmeniškai, nes dažnas fotografuoja. Sala tam įkvepia – džiaugiasi lietuviai Kipre ramiu asmeniniu gyvenimu, fotografuojasi „ant bangų“ ir tampa dar geresnis, nes šiltas Viduržemio jūros vanduo, vandens sportas moko kantrybės, meditacijos, kitokio gyvenimo būdo. Prabanga? Tik ne materialinė. Materialine prabanga Kipro lietuviai neišsiskiria iš kitų, veikiau išsiskiria nuoseklumu prisitaikydami. O patys labiausiai vertina individualumą. Išties, lietuviai Kipre niekam – nei vietinėms valdymo ar viešosios tvarkos struktūroms, nei kitoms bendruomenės – nesukelia problemų, turi vidurinio socialinio sluoksnio atstovų reputaciją, yra palankiai vertinami vietinių ir užjūrio verslininkų darbdavių, vis drąsiau patys kuria verslus, todėl dalyvauja ne tik tautiečių, bet ir mišrioje bendruomenėje. Nors kalbame apie bendruomenę, tačiau lietuviai turi jausti, kad jis ir vienas būdamas labai daug gali. Taip iš tiesų ir yra. Darbdaviai Kipre šią savybę vertina. Verslui Kipre tradiciškai ir istoriškai padėdavo nedidelis atstumas iki Artimųjų Rytų šalių, Izraelio ir Šiaurės Afrikos regiono, kurį per Kiprą atrado ir lietuviai, tarsi patvirtindami seną pirklių posakį „nėra tikro verslo be Rytų“.

KiLB aktyvistai bendruomenės 5-metyje. 2023 m. Sergejaus Lysionok nuotr.

Paskutinysis penkmetis - ryškiausias Kipro lietuvių bendruomenės istorijoje

Lietuvių bendruomenė ir verslas – tai įdomi dinamika. Vienaip ar kitaip, verslas ir bendruomenė Kipre šiandien yra susiję, nes nemažai kipriečių verslininkų yra vedę lietuvaites. Tiesa, kai kam gal norėtusi, kad Kipre būtų mažiau verslo ir daugiau kultūros ar meno. Ir šia kryptimi bendruomenėje daug nuveikia mamos su vaikais: nuolat pluša ruošdami parodas, įvairias dirbtuves ar knygų pristatymus. Mamos ir vaikai sudaro bendruomenės branduolį – jie visados turi noro ką nors savo kasdienybėje keisti, susikurti šventę, jiems viskas rūpi ir jie į viską žvelgia plačiai – juk kuria sau ateitį naujoje šalyje – yra atviri ir visados pasiruošę kelti klausimus nediktuodami atsakymų. Mamos... Jos yra bendruomenės sula, esmė, tikroji gyvenimo politika.

Nors lietuvių bendruomenėje Kipre, kaip ir daugumoje šiuolaikinių lietuvių bendruomenių, daugiausia – moterys, ji nėra tik moteriška ir tai ją kiek išskiria iš kitų užsienio lietuvių bendruomenių. Ji gana jauna: vidutinis amžius – apie keturiasdešimt. Visi šie bendruomenės gyvenimo ypatumai suteikia Kipro lietuviams savitą charakterį.

Dar ilgai galima būtų pasakoti apie spalvingą Kipro lietuvių bendruomenės istoriją, kuri neabejotinai yra šiandienos dalis. 2018 metais lietuviai Kipre, susibūrę į steigiamąjį susirinkimą sostinėje Nikosijoje, pagaliau nutarė suteikti sau oficialų pavadinimą „Kipro lietuvių bendruomenė KiLB“, susikurti įstatus ir tik jais vadovaudamiesi toliau plėtoti savo veiklą. Bendruomenė išsirinko tarybą, o ši – pirmininkę. Bendruomenė išties tapo kryptingesnė ir labiau struktūruota: tarybos nariai veikia visuose Kipro miestuose; šalia bendruomenės iškart susikūrė lietuviška mokykla „Gaja“; per paskutinius penkerius metus suorganizuota tiek daug prasmingų ir bendruomenę telkiančių renginių, kad nesutrukdė net pandemija. Lietuviai sodino Nikosijos parke medžius, tautinių švenčių proga kartu rengė žygius į kalnus, organizavo bendrą Graikijos ir Kipro lietuvių sąskrydį legendiniame Pafo mieste. Prasidėjus Rusijos karui Ukrainoje, telkėsi kartu su ukrainiečių bendruomene, palaikydami jos veiklą ir diplomatinius žingsnius Kipre. Dirbo su miestų merijų atstovais, organizavo pokalbius ir diskusijas Ukrainos palaikymo temomis; nestigo bendrų švenčių, teminio kino peržiūrų ir kitokių pilietinio aktyvumo veiksmų. Svarbiausia, įsilieta į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės gretas.

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30 m. Medelių sodinimas Nikosijoje 2020 m. Sergejaus Lysionok nuotr.

Tačiau tikra istorinė švente tapo KiLB organizuotos bendruomenės penkmetis šių metų lapkričio pradžioje. Atrodė, kad dar niekad taryba taip entuziastingai nedirbo, nors iš tikro dirbo kaip visad gerai – kipriečiai jau pripratę prie tokio lietuvių būdo: organizacijos požiūriu viskas sustyguota iki tobulybės, nes su meile; niekas nepraleista, niekas nepamiršta. Tai tik parodė, kad per penkerius organizuotos bendruomenės egzistavimo metus jos nariai ir lyderiai tikrai išmoko dirbti kartu ir eiti išvien, kai lydi iššūkiai. Daug ko išmoko: išėjo tikrą gyvenimo mokyklą, tapo kitokie, geresni vienas kitam. Ir slenka istorijos juostoje visas sąrašas vardų, kurie yra neatskiriami nuo bendruomenės ir jos darbų, jos praeities ir artimiausios ateities: Kristina Zaveckaitė, Rūta Gaidytė-Dangutienė, Gediminas ir Kristina Burbos, Valdas Kontautas, Ernesta Kazlauskaitė-Tsakona, Rūta Pečkytė, Vintarė ir Giedra Skarupskaitės, Dalia Valančiūtė, Beatričė Vaitiekūnaitė, Sergejus Lysionok, Paulius Kripaitis, Mantas (pasivadinęs Tebėra), Daina Denbskytė, Inga Cicėnaitė, Ugnė ir Rokas Buračai, Vita Gelumbauskaitė, Jurgita Sinkevičiūtė, Giedrė Razmantaitė, Matas Daulenskis, Monika Stonkutė, Ingrida Žilinskaitė ir senesnieji nariai – Danutė Kuznecovaitė, Juta Papapetru, Ilona Kosiari, Ingrida Charalambous ir dar daug, deja, nepaminėtųjų.

„Keistuolių“ teatro pasirodymas KiLB penkmečio jubiliejuje

Svarbiausia, Kipro lietuvių bendruomenės penkmetį vainikavo visų lauktas jubiliejaus svečias – „Keistuolių“ teatras. Aktorių pasirodymu „Trys“ (Aidas Giniotis, Ilona Balsytė ir Darius Auželis) džiaugėsi visi – dideli ir maži. Teatre kadais nuskambėjusios frazės „gyvenu aukštyl kojomis“ nebuvo pamiršęs nė vienas bendruomenės narys – ar jis seniai išvažiavęs, ar neseniai. Tai ir buvo penkmečio stebuklas – žaidimas su mylimais aktoriais, apsikeitimas žvilgsniais, juoku ir dainavimas kartu, kai nesi pamiršęs dainos žodžių. Lietuviams juk svarbiausia dainuoti kartu, o jeigu kas nors primena, ką verta dainuoti – skrieji padebesiais.

Keistuolių teatro pasirodymas. 2023 m. Sergejaus Lysionok nuotr.

Nebuvo smagesnės akimirkos, kaip tada visiems kartu, kai visų žvilgsniai nukrypo į sceną, į virtuozus „Keistuolius“, paskui – atgal į save, išdainuojant Lietuvą savyje, savo praeitį Lietuvoje, o juk kiekvienas Lietuvoje turi savo jauną ar seną praeitį. Lietuvių vaikai, dažnas iš mišrios santuokos, suprasdami dainų tekstus ar nevisai, glaudėsi prie scenos pasiklausyti įdomių, aktorių naudojamų muzikos

instrumentų. Suskambėdavo tai pianola, tai metalofonas, tai lūpinė armonikėlė, tai varpelis, tai netikėtai vaiko balsu prajukdavo ir tuoj uždainuodavo į vaidmenį įsijautęs aktorius. Koncertas buvo sykiu ir spektaklis, daina – mažytė, įtraukianti istorija, o kiekvienas panaudotas instrumentas – nuotaikos mygtukas; paspaudi ir liejasi kūną išjudinantys jausmai. „Keistuoliai“ – vakaro žvaigždės – sužadino tokias emocijas, kad dar ilgai po penkmečio šventės jais gyvenama, kalbama, prisimenama. Gera visiems pažįstamo aktoriaus ir jo žodžio ar dainos poveikis bendruomenei būna didžiulis, nes pastaroji priima viską neteisdama ir nostalgiskai nusiteikusi... Priima gimtąją kalbą kurios sąmoningai ilgisi, ir apie tai niekas neprimena taip aiškiai, kaip artimas aktoriaus balsas. Ir pagalvoji, kad bendruomenė – tai scena, kurioje skamba mūsų balsai. Kad bendruomenė – tai amžini „keistuoliai“.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.